BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale

22/09/2022 - BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING BIJ UITBREIDING ALS MONUMENT DE OMGEVING VAN DE COLLEGIALE SINT-PIETER-EN-GUIDO GELEGEN DAPPERHEIDSPLEIN TE ANDERLECHT

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO), artikelen 222 en 227;

Gelet op het besluit van 25 oktober 1938 tot bescherming van de Collegiale Sint-Pieter-en-Sint-Guido gelegen Dapperheidsplein te Anderlecht als monument;

Gelet op de aanvraag tot uitbreiding van de bescherming als monument tot het perceel waarop de omheiningsmuur van de Collegiale Sint-Pieter-en-Sint-Guido (perceel 775B) zich bevindt, die als steunmuur dient voor de tuin die de Collegiale omringt; uitgebracht tijdens de zitting van 24 februari 2022 van de gemeenteraad van de gemeente Anderlecht, ontvangen op 22 maart 2022;

Gelet op het ontvangstbewijs van volledig dossier verzonden op 29 maart 2022 overeenkomstig artikel 222 § 2 tot 8 van het BWRO;

Gelet op de vraag tot advies van 29 maart 2022 aan de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (KCML) overeenkomstig artikel 222 § 3 van het BWRO;

Overwegende dat de gemeenteraad van Anderlecht zijn aanvraag op de volgende manier motiveert:

-het historische, architectonische en technisch, stedenbouwkundige belang

22/09/2022 - ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT PAR EXTENSION COMME MONUMENT LES ABORDS DE LA COLLEGIALE DES SAINTS-PIERRE-ET-GUIDON SIS PLACE DE LA VAILLANCE À ANDERLECHT

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu le Code bruxellois de l'aménagement du territoire (CoBAT), les articles 222 et 227 ;

Vu l'arrêté royal du 25 octobre 1938 classant comme monument la Collégiale des Saints-Pierre-et-Guidon sise place de la Vaillance à Anderlecht ;

Vu la demande d'extension de classement comme monument à la parcelle sur laquelle se situe le mur de clôture de la Collégiale des Saints-Pierre-et-Guidon (parcelle 775B), servant de mur de soutènement au jardin entourant la Collégiale, émise par le Conseil communal de la commune d'Anderlecht en séance du 24 février 2022, et réceptionnée en date du 22 mars 2022 ;

Vu l'accusé de réception complet de cette demande envoyé en date du 29 mars 2022 en application de l'article 222 § 2 à 8 du CoBAT ;

Vu la demande d'avis envoyée en date du 29 mars 2022 à la Commission royale des Monuments et des Sites (CRMS), en application de l'article 222 § 3 du CoBAT ;

Considérant que la demande du Conseil d'Anderlecht se fonde sur les éléments suivants :

-l'importance historique, architecturale et technique, urbanistique du mur de clôture

GOUVERNEMENT DE LA REGION BRUXELLES-CAPITALE
CHANCELLERIE
KANSELARIJ
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING

van de omheiningsmuur die als steunmuur dient voor de tuin die de Collegiale omringt;

-de aanstaande restauratie van de omheiningsmuur wegens de aantasting van de stenen bekleding, de binnenmuur, de pilasters, de muurkoppen, de ijzeren en smeedijzeren kunstwerken en het waterafvoersysteem;

Overwegende dat de KCML tijdens haar vergadering van 11 mei 2022 een gunstig advies heeft uitgebracht over de aanvraag;

Overwegende dat het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Anderlecht geen advies heeft uitgebracht binnen de termijn vastgelegd in artikel 227 § 2 van het BWRO;

Gelet op het voorstel van de Staatssecretaris bevoegd voor Stedenbouw en Erfgoed, Europese en Internationale Betrekkingen, Buitenlandse Handel en Brandbestrijding en Dringende Medische Hulp;

Op voorstel van de Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast met Monumenten en Landschappen,

Na beraadslaging,

Besluit:

Artikel 1 – Worden beschermd als monument de omgeving van de Collegiale Sint-Pieter-en-Sint-Guido (perceel 775B), met inbegrip van de omheiningsmuur die dient als steunmuur voor de tuin rond de Collegiale, gelegen op het Dapperheidsplein in Anderlecht.

De historische, esthetische, technische en stedenbouwkundige waarde van het goed wordt verduidelijk in de bijlage I dat integrerend deel uitmaakt van dit besluit.

Het goed is gekend ten kadaster van Anderlecht, afdeling 1, sectie A, perceel 775B.

servant de mur de soutènement au jardin qui entoure la Collégiale ;

-la restauration prochaine du mur de clôture en raison de désordres et des dégradations des parements en pierre, du mur intérieur, des pilastres, des têtes de murs, des ouvrages en font et fer forgé, ainsi que du système d'évacuation des eaux ;

Considérant que la CRMS a émis un avis favorable sur la demande en séance du 11 mai 2022 ;

Considérant que le Collège des Bourgmestre et Echevins de la commune d'Anderlecht n'a pas émis d'avis dans le délai prévu par l'article l'art. 227 § 2 du CoBAT ;

Vu la proposition du Secrétaire d'Etat chargé de l'Urbanisme et du Patrimoine, des Relations européennes et internationales, du Commerce extérieur et de la Lutte contre l'Incendie et l'Aide médicale urgente ;

Sur proposition du Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Monuments et Sites,

Après délibération,

Arrête :

Article 1er – Sont classés par extension comme monument les abords de la Collégiale des Saints-Pierre-et-Guidon (parcelle 775B), en ce compris le mur de clôture servant de mur de soutènement au jardin entourant la Collégiale, sis place de la Vaillance à Anderlecht.

L'intérêt historique, esthétique, technique et urbanistique du bien est précisé dans l'annexe I faisant partie intégrante du présent arrêté.

Le bien est connu au cadastre de Anderlecht, 1ère division, section A, parcelle 775B.

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION BRUXELLES-CAPITALE
CHANCELLERIE
KANSELARIJ
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING

De afbakening van het goed en de vrijwaringszone wordt aangeduid op het plan in bijlage II van dit besluit.

Art. 2 – De vrijwaringszone met betrekking tot het monument dat in artikel 1 beschreven wordt, omvat het geheel van de percelen en wegen, evenals de gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de perimeter die op het plan in bijlage II bij dit besluit afgebakend wordt.

Art. 3 – De Minister bevoegd voor Monumenten en Landschappen, wordt belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 22 september 2022

Voor de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Territoriale Ontwikkeling en stadsvernieuwing, Toerisme, de Promotie van het imago van Brussel en Biculturele Zaken van gewestelijk belang,

Rudi VERVOORT

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Financiën, Begroting, Openbaar Ambt, Promotie van Meertaligheid en van het Imago van Brussel,

Sven GATZ

La délimitation du bien et de la zone de protection est reprise sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 2 – La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles et de voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 3 – Le Ministre qui a les Monuments et Sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, le 22 septembre 2022

Pour le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé du Développement territorial et de la Rénovation urbaine, du Tourisme, de la Promotion de l'Image de Bruxelles et du Biculturel d'Intérêt régional,

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Finances, du Budget, de la Fonction publique, de la Promotion du Multilinguisme et de l'Image de Bruxelles,

Copie certifiée conforme
Voor eensluidend afschrift
04 -10- 2022
Chancellerie - Kanselarij
Hamid MHAOUCHI

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION BRUXELLES-CAPITALE
CHANCELLERIE
KANSELARIJ
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT PAR EXTENSION COMME MONUMENT LES ABORDS DE LA COLLEGIALE DES SAINTS-PIERRE-ET-GUIDON SIS PLACE DE LA VAILLANCE À ANDERLECHT

Référence cadastrale : Anderlecht, 1ère division, section A, parcelle 775B.

Description sommaire :

Les abords de la Collégiale de Saints-Pierre-et-Guidon, classée comme monument depuis 1938, concernent la zone reprise sous la parcelle cadastrale 775B.

Cette zone est occupée par un jardin accueillant des plantations (arbres) et est circonscrite par un mur de clôture servant également de mur de soutènement. Elle correspond approximativement à celle de l'ancien cimetière et son enclos circulaire qui disparurent lors de la campagne de restauration de la Collégiale menée à la fin du XIXe siècle par l'architecte Jules-Jacques Van Ysendyck (1836-1901).

Le mur de clôture se compose de pierres calcaires blanches de nature diverses. Le parement est composé de grès calcareux de type grès lédien, associé ponctuellement à des éléments en pierre d'Euville et en pierre de Gobertange. Les pilastres et les pierres de couronnement moulurées sont réalisés en pierre de Lens.

Le mur est surmonté de grilles en fonte et en fer forgé. Les pilastres du mur étaient autrefois surmontés de candélabres ouvragés en fer forgé, mis en œuvre quelques années après la construction du mur. Ils ont été supprimés vers la fin des années 1970.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 206, 1° du Code bruxellois de l'Aménagement du Territoire :

Intérêts historique, esthétique, technique et urbanistique :

Les abords de la Collégiale des Saint-Pierre-et-Guidon résultent des travaux de restauration et d'aménagement urbains réalisés lors d'une vaste campagne de restauration-transformation initiée par l'architecte Jules Jacques Van Ysendyck durant la fin du XIXe siècle. Architecte érudit et constructeur rationaliste, Van Ysendyck s'intéresse très vite à l'archéologie. En parallèle de ses cours à l'Académie de Bruxelles et à l'École des Beaux-Arts de Paris, il suit une formation d'architecte-restaurateur à la Commission royale des Monuments et Sites, ce qui lui permet de travailler à la restauration d'édifices historiques. Élève de Jean-Pierre Cluysenaar et disciple d'Eugène Viollet-le-Duc (1814-1879) – qui joua un rôle fondamental dans l'élaboration de la première doctrine des Monuments historiques –, Van Ysendyck devient l'un des principaux représentants du courant historiciste en Belgique. Il conçoit également de nombreux édifices publics comme l'Hôtel communal de Schaerbeek ou d'Anderlecht, mais aussi les Instituts Scientifiques de l'Université Libre de Bruxelles situées au cœur du Parc Léopold (Bruxelles).

Van Ysendyck inscrit la restauration de l'église des Saints-Pierre-et-Guidon dans les théories de Viollet-le-Duc, ce qui confère à l'édifice classé un intérêt historique, technique et esthétique évident. Ces intérêts sont également présentés par les abords qu'aménage l'architecte autour de l'édifice, un aménagement qu'il inscrit en même temps dans le réaménagement global qu'il conçoit pour l'ensemble du quartier environnant (place de la Vaillance, rues d'Aumale et du Chapelain, etc.). Dans ce cadre, Van Ysendyck intervient dans un premier temps sur les abords en supprimant le cimetière entourant l'église, et en modifiant le niveau du sol aux alentours pour en dégager partiellement les fondations qu'il masque par un nouveau soubassement en pierre. L'abaissement du terrain autour de l'église doit à donner à cette dernière un aspect plus élancé. L'architecte imagine également donner au mur de soutènement la fonction de nouveau mur d'enceinte, qu'il agrémente de grilles en fonte et en fer forgé, par la suite agrémentés de candélabres (disparus). Les travaux pour la réalisation du mur et des grilles, adjugés en mars 1880 à M. Feignet et

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION BRUXELLES-CAPITALE
CHANCELLERIE
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
KANSELARIJ

Schrijvers, débutent en 1881. Dans le jardin entourant la Collégiale, Van Ysendyck prévoit un nouvel aménagement paysager avec accès, chemins et plantations.

Les abords de la Collégiale des Saint-Pierre-et-Guidon présentent donc une haute valeur patrimoniale en raison de leur intérêt historique mais aussi de qualités esthétique, architecturale, technique et urbanistique indissociables de l'édifice religieux classé.

Source : Origin Architecture & Engineering, *Collégiale des Saints-Pierre-et-Guidon à Anderlecht*, Etude inédite (non publiée), 15.12.2021, 59 p.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 22 septembre 2022,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé du Développement territorial et de la Rénovation urbaine, du Tourisme, de la Promotion de l'Image de Bruxelles et du Biculturel d'Intérêt régional,

Rudi VERVOORT

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Finances, du Budget, de la Fonction publique, de la Promotion du Multilinguisme et de l'Image de Bruxelles,

Sven GATZ

Copie certifiée conforme
Voor eensluidend afschrift
04 -10- 2022
Chancellerie - Kanselarij
Hamid MHAOUCHI

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION BRUXELLES-CAPITALE
CHANCELLERIE
KANSELARIJ
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING

BIJLAGE I BIJ HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING BIJ UITBREIDING ALS MONUMENT DE OMGEVING VAN DE COLLEGIALE SINT-PIETER-EN-GUIDO GELEGEN DAPPERHEIDSPLEIN TE ANDERLECHT

Kadastrale gegevens: Anderlecht, afdeling 1, sectie A, perceel 775B.

Beknopte beschrijving:

De omgeving van de Collegiale Sint-Pieter-en-Sint-Guido, die sinds 1938 als monument is beschermd, heeft betrekking op het gebied dat wordt afgebakend door het kadastrale perceel 775B.

Dit gebied wordt ingenomen door een tuin met beplanting (bomen) en wordt omgeven door een omheiningsmuur die tevens dienst doet als steunmuur. Het komt ongeveer overeen met dat van het oude kerkhof en zijn cirkelvormige ommuring, die verdwenen zijn tijdens de restauratiecampagne van de Collegiale op het einde van 19e eeuw door architect Jules-Jacques Van Ysendyck (1836-1901).

De omheiningsmuur bestaat uit witte kalksteen van verschillende soorten. De gevel bestaat uit kalkhoudende zandsteen van het type Lediaanse zandsteen, soms gecombineerd met elementen in steen van Euville en van Gobertingen. De pilasters en de van lijstwerk voorziene kroonstenen zijn vervaardigd uit steen van Lens.

De muur is bovenaan voorzien van gietijzeren en smeedijzeren hekken. De pilasters van de muren waren vroeger uitgerust met smeedijzeren kandelaars, die enkele jaren na de bouw van de muur werden aangebracht. Zij werden aan het eind van de jaren 1970 verwijderd.

Waarde van het goed volgens de criteria die worden bepaald in artikel 206, 1° van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening:

Historische, esthetische, technische en stedenbouwkundige waarde:

De omgeving rond de Collegiale Sint-Pieter-en-Sint-Guido is het resultaat van restauratie- en stedenbouwkundige urbanisatiewerken die werden uitgevoerd tijdens een grootscheepse restauratie- en transformatiecampagne op initiatief van de architect Jules Jacques Van Ysendyck aan het einde van de 19e eeuw. Van Ysendyck, een geleerd architect en rationalistisch bouwkundige, raakte al snel geïnteresseerd in de archeologie. Naast zijn opleiding aan de Academie van Brussel en aan de École des Beaux-Arts in Parijs volgde hij een opleiding tot architect-restaurateur bij de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, die hem in staat stelde restauraties aan historische gebouwen uit te voeren. Als leerling van Jean-Pierre Cluysenaar en leerling van Eugène Viollet-le-Duc (1814-1879) - die een fundamentele rol heeft gespeeld in de ontwikkeling van de eerste leer van de historische monumenten - werd Van Ysendyck een van de belangrijkste vertegenwoordigers van de historicistische beweging in België. Hij heeft ook talrijke openbare gebouwen ontworpen, zoals de gemeentehuizen van Schaarbeek en Anderlecht, en de Wetenschappelijke Instituten van de Université Libre de Bruxelles in het hart van het Leopoldpark (Brussel).

Van Ysendyck inspireert zich voor de restauratie van de Sint-Pieter-en-Sint-Guidokerk op de theorieën van Viollet-le-Duc, waardoor het beschermde gebouw een duidelijk historisch, technisch en esthetisch waarde krijgt. Deze waarden komen ook tot uiting in de omgeving die de architect rond het gebouw heeft aangelegd, een inrichting die hij heeft opgenomen in de globale herinrichting die hij voor de hele omliggende wijk heeft ontworpen (Dapperheidsplein, d'Aumalestraat en Kapelaanstraat, enz.). In dat verband grijpt Van Ysendyck eerst in de omgeving in door het kerkhof rond de kerk te verwijderen en het grondniveau eromheen te wijzigingen om de funderingen gedeeltelijk vrij te maken, die hij maskeerde met een nieuwe stenen sokkel. De verlaging van het terrein rond de kerk moet haar een rijziger aanzien geven.

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION BRUXELLES-CAPITALE
CHANCELLERIE
KANSELARIJ
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING

De architect stelde zich ook voor om de steunmuur de functie van een nieuwe omwalling te geven, die hij verfraaide met gietijzeren en smeedijzeren hekken, die later werden uitgerust met kandelabers (die er nu niet meer zijn). De werkzaamheden voor de bouw van de muur en het hekwerk, die in maart 1880 aan de heren Feignet en Schrijvers werden gegund, gingen in 1881 van start. In de tuin rond de Collegiale voorziet Van Ysendyck in een nieuwe landschappelijke inrichting met toegangen, paden en beplanting.

De omgeving rond de Collegiale van Sint-Pieter-en-Sint-Guido heeft dus een hoge erfgoedwaarde wegens zijn historisch waarde, maar ook wegens de esthetische, architectonische, technische en stedenbouwkundige kwaliteiten die onlosmakelijk verbonden zijn met het beschermde religieuze gebouw.

Bron: Origin Architecture & Engineering, *Collegiale Sint-Pieter-en-Sint-Guido*, onuitgegeven (niet-gepubliceerde) studie, 15 december 2021, 59 p.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 22 september 2022

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Territoriale Ontwikkeling en Stadsvernieuwing, Toerisme, de Promotie van het imago van Brussel en Biculturele Zaken van gewestelijk belang,

Rudi VERVOORT

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Financiën, Begroting, Openbaar Ambt, de Promotie van Meertaligheid en van het Imago van Brussel,

Sven Gatz

Copie certifiée conforme
Voor eensluidend afschrift
04 -10- 2022
Chancellerie - Kanselarij
Hamid MHAOUCHI

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION BRUXELLES-CAPITALE
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
CHANCELLERIE
KANSELARIJ

BIJLAGE II BIJ HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING BIJ UITBREIDING ALS MONUMENT DE OMGEVING VAN DE COLLEGIALE SINT-PIETER-EN-GUIDO GELEGEN DAPPERHEIDSPLEIN TE ANDERLECHT

ANNEXE II A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLÁSSANT PAR EXTENSION COMME MONUMENT LES ABORDS DE LA COLLÉGIALE DES SAINTS-PIERRE-ET-GUIDON SIS PLACE DE LA VAILLANCE À ANDERLECHT

AFBAKENING VAN HET MONUMENT EN DE VRIJWARINGSZONE

DELIMITATION DU MONUMENT ET DE LA ZONE DE PROTECTION

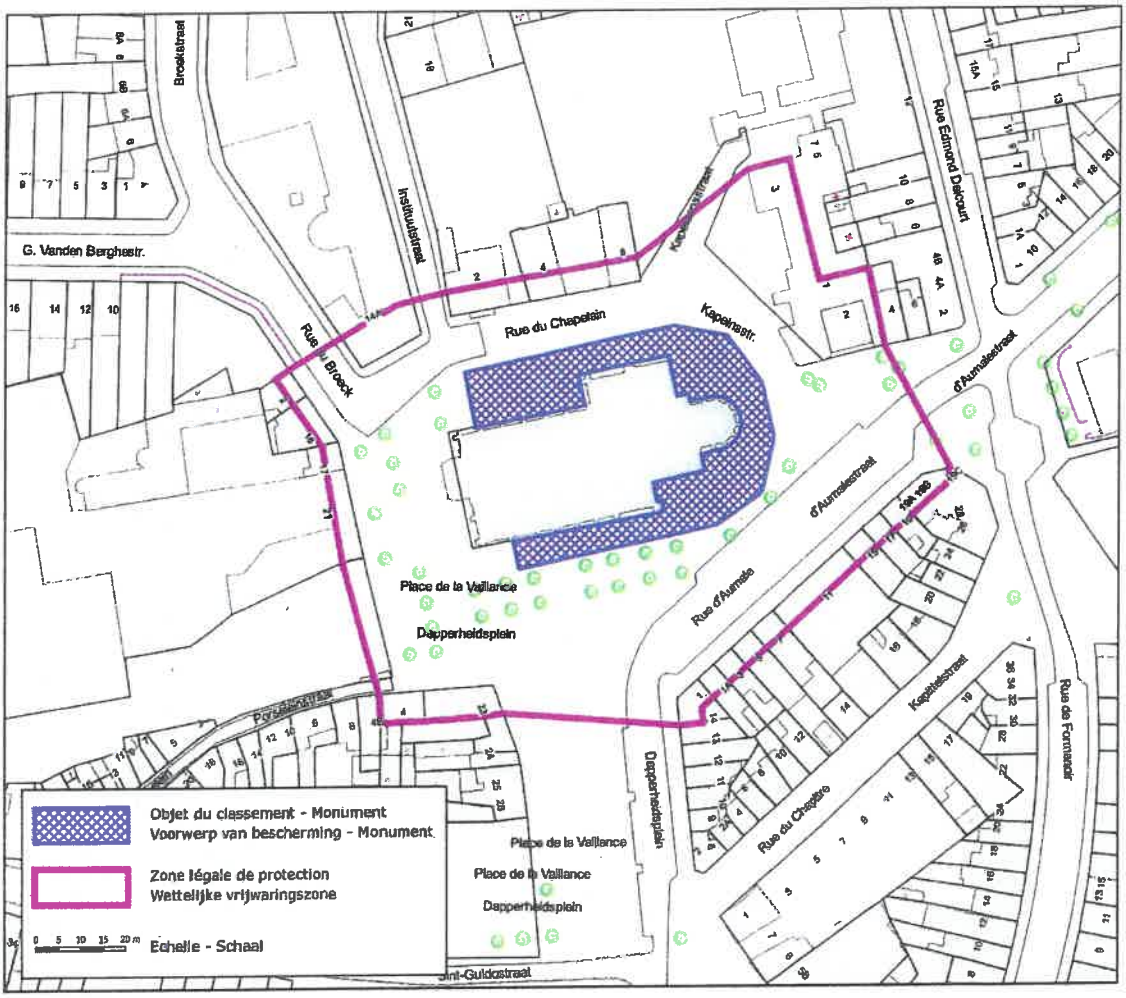

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 22 september 2022

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Territoriale Ontwikkeling en Stadsvernieuwing, Toerisme, de Promotie van het Imago van Brussel en Biculturele Zaken van Algemeen Belang

Vu pour être annexé à l'arrêté du,22 septembre 2022

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé du Développement territorial et de la Rénovation urbaine, du Tourisme, de la Promotion et de l'Image de Bruxelles et du Biculturel d'intérêt général

Rudi VERVOORT

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Financiën, Begroting, Openbaar Ambt, de Promotie van Meertaligheid en van het Imago van Brussel

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Finances, du Budget, de la Fonction publique, de la Promotion du Multilinguisme et de l'Image de Bruxelles

Sven GATZ

Copie certifiée conforme
Voor eensluidend afschrift
04 -10- 2022
Chancellerie - Kanselarij
Hamid MHAOUCHI